

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ה

שם השיעור - יחסי מלך ונביא בימי סערה - ירמיהו ומלכי יהודה האחרונים ערב החורבן
שם המרצה - נועה אומן

1. בבא בתרא טו ע"א: ירמיה כתב ספרו וספר מלכים וקנינות.
2. מלכי יהודה האחרונים (ירמיה א):

שם המלך	שנים	נבואת ירמיה
א. יאשיהו	31	18
ב. יהויקים (בן יאשיהו)	11	11
ג. צדקיהו (בן יאשיהו)	11	11

3. אברבנאל (א, יב): והנה באה הנבואה הזאת לירמיהו לפי שתמיד היה ספק אצלו למה ישלחהו עתה השם בשליחות הזה בנערותו והיה יותר טוב שימתין מעט עד שיגדל ויהיה לאיש ואז יעשה שליחות מפני זה הוצרך להראות לו מהירות הענין ותכיפותו ושלא יסבול העכוב וההמתנה כלל אבל שילך מיד יאשיהו :

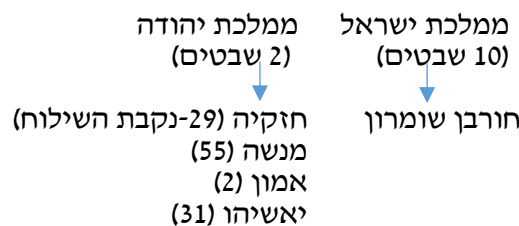
8- החל לדרוש בה'

12- תחילת המהפכה הדתית

18- מציאת ספר התורה

5. דברים כז, כו: ארור אֲשֶׁר לֹא יִקְרָא אֶת דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת לְעֵשׂוֹת אוֹתָם וְאָמַר כָּל הָעָם אֲמֵן דברים כח, לו: יוֹלֵךְ ה' אֶתְּךָ וְאֶת מַלְכְּךָ אֲשֶׁר תִּקְרָא עָלֶיךָ אֶל גּוֹי אֲשֶׁר לֹא יִדְעֶתָ אֶתָּה וְאֶבְרַתְּךָ וְעִבְדְּתָ שֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַצְ וְאָבֹן

פילוג הממלכה

...
חורבן בית ראשון וגלות בבל

7. איכה רבה א, נג: והוא לא היה יודע שכל דורו עובדי עבודת כוכבים היו? (יאשיהו) היה משלח זוג של תלמידי חכמים לבער את העבודה הזרה מהבתים. והיו נכנסים לבית ולא מוצאים כלום. כאשר יצאו, ביקשו מהם (בני הבית): סגרו הדלת. כאשר היו סוגרים הדלת היו רואים אותה דהייב לה, כה-כו: וַיִּקְוֶנוּ וַיִּמְצְאוּ עַל יַאֲשִׁיָּהוּ וַיֹּאמְרוּ כָּל הַשָּׂרִים וְהַשְּׂרֹת בְּקִינֹתֵיהֶם עַל יַאֲשִׁיָּהוּ עַד הַיּוֹם וַיִּתְּנוּם לְחֶק עַל יִשְׂרָאֵל וְהֵנָּה כְּתוּבִים עַל הַקִּינֹת; וַיִּתֵּר דְּבָרֵי יַאֲשִׁיָּהוּ וַיְחַסְדּוּ כְּפָתוּב בְּתוֹרַת ה' איכה ד, א+כ: אִיכָּה יוֹעֵם זָהָב וְשֵׁנָא הַכֶּתֶם הַטּוֹב תִּשְׁתַּכְּנָה אֲבִנֵי קִדְּשׁ בְּרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת; רוּחַ אֲפִינוּ מְשִׁיחַ ה' נִלְפָד בְּשַׁחֲיוֹתָם אֲשֶׁר אֲמַרְנוּ בְּצִלוֹ נַחֲיָה בְּגוֹיִם

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ה

10. מלכי יהודה האחרונים (הרשימה המלאה):

שם המלך	שנים	מעשיו	תקציר	מל"ב	דה"ב
א. <u>יאשיהו</u>	31	הטוב בעיני ה'	מהפכה דתית- תקווה	כב-כג	לד-לה
ב. יהואחז (בן יאשיהו)	1/4	X	הוגלה למצרים	כג	לו
ג. <u>יהויקים</u> (בן יאשיהו)	11	X	רדיפת נביאי ה'	כג-כד	לו
ד. יהויכין (בן יהויקים)	1/4	X	גלות יהויכין	כד	לו
ה. <u>צדקיהו</u> (בן יאשיהו)	11	X	חורבן ביהמ"ק וגלות בבל	כד-כה	לו

11. ירמיה כב, יג-יט: הוֹי בְנֵה בֵיתוֹ בְּלֹא צֶדֶק וְעֲלִיּוֹתָיו בְּלֹא מִשְׁפָּט בְּרָעוּהוּ יַעֲבֹד חַנָּם וּפְעָלוֹ לֹא יִתֵּן לוֹ... הַתְּמַלֵּךְ כִּי אַתָּה מֵתַחֲרָה בְּאֶרֶז אֲבִיךָ הַלֹּא אֲכַל וְשִׁתָּה וְעֵשָׂה מִשְׁפָּט וְצִדְקָה אֲזוּ טוֹב לוֹ; דָּן דִּין עֲנִי וְאֲבִיּוֹן אֲזוּ טוֹב הַלֹּא הִיא הַדַּעַת אֹתִי נְאֻם ה'... לָכֵן כֹּה אָמַר ה' אֵל יְהוֹיָקִים בֶּן יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה לֹא יִסְפְּדוּ לוֹ הוּא אַחִי וְהוּא אַחֹת לֹא יִסְפְּדוּ לוֹ הוּא אָדוֹן וְהוּא הוֹדָה; קְבוּרַת חֲמוּר יִקְבְּר שְׂחֹב וְחִשְׁלָךְ מִהַלְאָה לְשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַם
12. יחזקאל יז, יא-יז: וַיְהִי דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר; אָמַר נָא לְבֵית הַמְּכָרִי הַלֵּא יַדְעֶתֶם מַה אָלֶּה אָמַר הַנֶּה בָּא מֶלֶךְ בָּבֶל יְרוּשָׁלַם וַיִּקַּח אֶת מַלְכָּהּ וְאֶת שָׂרֶיהָ וַיָּבֵא אוֹתָם אֵלָיו בְּבֶלְהָ... **לְהִיּוֹת מַמְלָכָה שְׂפָלָה** לְבִלְתִּי הַתְּנַשֵּׂא לְשֹׁמֵר אֶת בְּרִיתוֹ לְעַמּוּדָה
13. ירמיה כז, יב: וְאֵל צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה דְּבַרְתִּי כֹכֵל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר **הִבִּיאוּ אֶת צֹאנֵיכֶם בְּעַל מֶלֶךְ בָּבֶל וְעַבְדוּ אוֹתוֹ וְעַמּוֹ וְחִיו**; לָמָּה תִּמְוֹתוּ אֶתָּה וְעַמְּךָ בְּחָרֵב בְּרָעֵב וּבְדָבָר כַּאֲשֶׁר דְּבַר ה' אֵל הַגּוֹי אֲשֶׁר לֹא יַעֲבֹד אֶת מֶלֶךְ בָּבֶל
- 14.

יחס חיובי	יחס שלילי
דָּרַשׁ נָא בְּעַדְנוּ אֶת ה' כִּי נְבוּכַדְרֶאֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל נִלְחַם עֲלֵינוּ אוֹלֵי יַעֲשֶׂה ה' אוֹתֵנוּ כֹכֵל נִפְלְאוֹתָיו וְיַעֲלֶה מַעְלֵינוּ (כא, ב)	...וַיִּרְמִיָּהוּ הַנְּבִיא הִיָּה כְּלוּא בְּחֹצֵר הַמְּטָרָה אֲשֶׁר בֵּית מֶלֶךְ יְהוּדָה; אֲשֶׁר כְּלוּא צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה לֵאמֹר מִדּוֹעַ אַתָּה נָבֵא לֵאמֹר כֹּה אָמַר ה' הַנְּנִי לָתֵן אֶת הָעִיר הַזֹּאת בְּיַד מֶלֶךְ בָּבֶל וּלְכַדָּה (לב, ב-ג)
וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ... אֵל יִרְמִיָּהוּ הַנְּבִיא לֵאמֹר הַתְּפַלֵּל נָא בְּעַדְנוּ אֵל ה' אֱלֹהֵינוּ (לו, ג) - וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ וַיִּקְחֵהוּ וַיִּשְׁאַלְהוּ הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ בְּסִתְר וַיֹּאמֶר הַיֵּשׁ דְּבַר מֵאֵת ה' וַיֹּאמֶר יִרְמִיָּהוּ יֵשׁ וַיֹּאמֶר בְּיַד מֶלֶךְ בָּבֶל תִּנְתָּן (לו, יז)	וְלֹא שָׁמַע הוּא וְעַבְדָּיו וְעַם הָאָרֶץ אֵל דְּבַרֵי ה' אֲשֶׁר דְּבַר בְּיַד יִרְמִיָּהוּ הַנְּבִיא (לו, ב)
וַיִּצְוֶה הַמֶּלֶךְ אֶת עֶבֶד... וְהַעֲלִיתָ אֶת יִרְמִיָּהוּ הַנְּבִיא מִן הַבּוֹר בְּטָרָם יָמוּת (לח, י). וַיִּשְׁבַּע הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ אֵל יִרְמִיָּהוּ בְּסִתְר לֵאמֹר חִי ה'... אִם אֶמִיתָּךְ וְאִם אֶתְּנָךְ בְּיַד הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר מְבַקְשִׁים אֶת נַפְשְׁךָ (שם, טז)	וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ הִנֵּה הוּא בְּיַדְכֶם כִּי אִין הַמֶּלֶךְ יוּכַל אֶתְכֶם דְּבַר (לח, ה)

15. ירמיה ז, לא: וְהִשְׁבַּתִּי מַעְרֵי יְהוּדָה וּמַחְצוֹת יְרוּשָׁלַם קוֹל שְׁשׁוֹן וְקוֹל שְׂמִחָה קוֹל חֲתָן וְקוֹל פֶּלֶה כִּי לְחַרְבָּה תִּהְיֶה הָאָרֶץ
16. ירמיה לג, יא: קוֹל שְׁשׁוֹן וְקוֹל שְׂמִחָה קוֹל חֲתָן וְקוֹל פֶּלֶה קוֹל אֲמָרִים הוֹדוּ אֶת ה' צָבָאוֹת כִּי טוֹב ה' כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ מְבֹאִים תוֹדָה בֵּית ה' כִּי אֲשִׁיב אֶת שְׁבוֹת הָאָרֶץ כְּבָרָאשְׁנָה אָמַר ה'
17. ירמיה לא, יד-יט: כֹּה אָמַר ה' קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תִמְרוּרִים רַחַל מְבַכָּה עַל בְּנֵיהָ מֵאַנְהָ לְהַנְחִים עַל בְּנֵיהָ כִּי אֵינְנִי; כֹּה אָמַר ה' מִנְעֵי קוֹלְךָ מִבְּכִי וְעֵינֶיךָ מִדְּמָעָה כִּי יֵשׁ שָׂכָר לְפַעֲלֶתְךָ נְאֻם ה' **וְשָׁבוּ מֵאָרֶץ אוֹיֵב**; וַיֵּשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתְךָ נְאֻם ה' **וְשָׁבוּ בְנִים לְגְבוּלָם**

המלך	יחסי מלך-נביא בנבואת ירמיהו
יאשיהו	ב, ג (יא, יז)
יהויקים	כו, לו, לז
צדקיהו	לז, לח, לט